

Η λογική της ικεσίας

Είχαν συνέχεια και χθες οι πάσης φύσεως κυβερνητικές ανοσιότητες τις οποίες επιχείρησαν να αμβλύνουν τις ιδιαίτερα δυσμενείς εντυπώσεις που έχουν δημιουργηθεί από τη φορολογική Πλαίπα που εξήγγειλαν. Πολλά κυβερνητικά στελέχη αλλά και διάφοροι βουλευτές προσπάθησαν να ωραιοποιήσουν τα πράγματα, ενώ ένας από αυτούς, ο καθ' ύλην αρμόδιος υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών Αδάμ Κουκούλας, με αφορμή μια ομιλία του στη συνέλευση των τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων, κάλεσε τους τουριστικούς πράκτορες να απορροφήσουν οι ίδιοι τις αυξήσεις στους συντελεστές ΦΠΑ. Δηλαδή, με άλλα λόγια τούς ζήτησε να επωμισθούν το οικονομικό κόστος από την αύξηση των συντελεστών, ώστε να μη μετακυλισθεί αυτό στους καταναλωτές. Κανείς απ' όλους μας βέβαια -πλην των ιδίων των πρακτόρων- δεν θα είχε αντίρρηση να συμβεί αυτό. Ωστόσο επιχειρηματίες είναι οι συγκαταλεγμένοι άνθρωποι και όχι καλοί Σαμαρείτες.

Η έκκληση αυτή μοιάζει με άλλες που κάνουν κατά καιρούς αρμόδιοι υπουργοί και υφυπουργοί για περιορισμό των αυξήσεων σε διάφορα προϊόντα. Πρόκειται για τη λογική της ικεσίας, η οποία βέβαια κανένα αποτέλεσμα δεν μπορεί να έχει στην ελεύθερη αγορά που κινείται σε μια διαφορετική λογική-εκείνη του κέρδους.

Αυτή τη λογική την υιοθετεί φυσικά στο ακέραιο η σημερινή κυβέρνηση, άρα οι πάσης φύσεως ικεσίες προς παράγοντες της αγοράς για συγκράτηση των τιμών δεν αποσκοπούν παρά σε εντυπωσιασμό. Ας τις αφήσουν στην άκρη, λοιπόν, και ας ενεργοποιήσουν τους όποιους μηχανισμούς διαθέτουν για τον ελάχιστο τουλάχιστον περιορισμό της κερδοσκοπίας και ασυδοσίας, για το στοιχειώδη έλεγχο των προϊόντων που κυκλοφορούν στην αγορά.

ΠΑΝΝΗΣ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ
pantelak@enet.gr

1 Η Κυβέρνηση επένδυσε πολλά στην υπόθεση του λεγόμενου «βασικού μετόχου», δηλαδή σε ένα νόμο που άνοιξε δίθην το μέτωπο με τη διαπλοκή. Η επιλογή όμως της κυβέρνησης ήταν και είναι αμυγώς επικοινωνιακή. Στόχος της κυβέρνησης δεν ήταν η πραγματική αλλαγή των καταστάσεων στους τομείς των δημοσίων συμβάσεων και των ΜΜΕ, αλλά η δημιουργία της εντύπωσης ότι τίθενται υπό έλεγχο κάποια μεγάλα συμφέροντα. Αυτά που η κυβέρνηση θέλησε να αναγορεύσει ως «αντίπαλα», προφανώς σε σχέση με άλλα που θεωρεί ως «φιλικά».

2 Τώρα που αυτή η νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης αποδεικνύεται ότι δεν άνοιξε το μέτωπο με τα εγχώρια συμφέροντα, αλλά με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κυβέρνηση επικαλείται το Σύνταγμα της χώρας. Επιμένει στη γραμμή ότι το πρόβλημα με την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν το δημιουργεί ο νόμος της, αλλά το Σύνταγμα, που αναθεωρήθηκε το 2001 με ευρύτατη πλειοψηφία. Αποσιωπά όμως το γεγονός ότι το Σύνταγμα -αυτό καθεαυτό- δεν προκάλεσε καμία αντίδραση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποσιωπά επίσης το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε θεωρήσει υπερβολικά αυστηρό και ενδεχομένως αντικονιτικό το νόμο του ΠΑΣΟΚ του 2002 και αυτό το γνώριζε η σημερινή κυβέρνηση, η οποία, αντί να επιλύσει αυτό το ζήτημα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το επιδείνωσε για να κάνει επίδειξη πυγμής στο εσωτερικό της χώρας.

3 Αν όμως αληθεύει η θέση της κυβέρνησης ότι το πρόβλημα βρίσκεται στο Σύνταγμα, ας κάνει μια απλή αίτηση: Ας αποσύρει το νόμο και ας διαπραγματευτεί με την Ευρωπαϊκή Ένωση ένα συμφωνημένο νομοθετικό πλαίσιο, που και το Σύνταγμα θα εφαρμόζει και με το κοινοτικό δίκαιο θα είναι εναρμονισμένο. Αλλωστε αυτό είχε προτείνει η κυβέρνηση κατά τις επαφές της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το καλοκαίρι του 2004, αλλά δεν το πήρσε.

4 Είναι ψευδής, δημαγωγικός και επικίνδυνος ο ισχυρισμός ότι τίθεται ζήτημα κατάσχεσης του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου επί του Εθνικού μας Συντάγματος και άρα ζήτημα εθνικής κυριαρχίας και αξιοπρέπειας. Ο κ. Καραμανλής με την περιβόητη «απογραφή» έθεσε υπό αυστηρή κοινοτική επιτήρηση όλη την εθνική μας οικονομία και περιόρισε δραστικά τη δημοσιονομική εξουσία του κράτους που είναι βασικό στοιχείο της κυριαρχίας του. Ο κ. Καραμανλής υπέγραψε και έφερε προς κύρωση στη Βουλή τη Συνθήκη για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα που προβλέπει ρητά στο άρθρο I-6 ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και το ευρωπαϊκό δίκαιο υπερισχύουν του εθνικού συντάγματος και του δικαίου των κρατών-μελών στο πεδίο της αρμοδιότητας της Ένωσης. Και αρμοδιότητα της Ένωσης είναι η λειτουργία της ενιαίας αγοράς, η διαδικασία ανάθεσης των δημοσίων έργων κ.ο.κ. Ο κ. Καραμανλής είναι θερμός οπαδός της κοινής ε-

Ας εφαρμόσουμε, λοιπόν, το Σύνταγμα

ξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ακόμη περισσότερο της κοινής αμυντικής πολιτικής με στόχο την κοινή άμυνα. Αυτό όμως αφορά την εθνική κυριαρχία στον πυρήνα της, δηλαδή πολύ περισσότερο από ό,τι οι δημόσιες συμβάσεις.

Η αλήθεια είναι ότι το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο, πρωτογενές και παράγωγο, ισχύει στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ειδικά το θέλουν και το συμφωνούν τα κράτη-μέλη ακολουθώντας τις προβλέψεις των συνταγμάτων τους. Αυτό συνεπώς που λέγεται «υπεροχή» του κοινοτικού δικαίου στην πραγματικότητα είναι η διαμόρφωση και ο σεβασμός του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου με απόφαση των κρατών-μελών που μεταφέρουν αρμοδιότητες τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αποδέχονται περιορισμούς της εθνικής τους κυριαρχίας. Αυτό γίνεται στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 του Συντάγματος και όχι σε αντίθεση προς το Σύνταγμα.

Κατά ποια λογική κάποιος θεωρούν ότι η σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο εφαρμογή του άρθρου 14 παρ. 9 Συντ. δημιουργεί πρόβλημα και δεν δημιουργεί πρόβλημα η σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο εφαρμογή της θεμελιώδους διάταξης του άρθρου 26 Συντ. που επιτάσσει η νομοθετική λειτουργία να ασκείται από τη Βουλή των Ελλήνων και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η εκτελεστική εξουσία να ασκείται από την Ελληνική Κυβέρνηση και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και η δικαστική λειτουργία από τα ελληνικά δικαστήρια; Με βάση ποια συνταγματική διάταξη τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης νομοθετούν και για την Ελλάδα ή ασκούν εκτελεστική εξουσία στην Ελλάδα ή δικάζουν αποφάσεις που αφορούν την Ελλάδα; Με βάση το άρθρο 28, δυνάμει του οποίου συνταγματικές αρμοδιότητες μεταφέρθηκαν στα όργανα της Ένωσης. Η ίδια λογική συνδέει και το άρθρο 14 παρ. 9 με το άρθρο 28.

5 Παρ' όλα αυτά ζήτημα σύγκρουσης μεταξύ του εθνικού συντάγματος και του κοινοτικού δικαίου δεν χρειάζεται ούτε καν να τεθεί, όταν υπάρχουν περιθώρια ερμηνείας και εφαρμογής του εθνικού συντάγματος τα οποία να οδηγούν σε αποτέλεσμα σύμφωνο και με το εθνικό σύνταγμα

και με το κοινοτικό δίκαιο. Αυτό συμβαίνει με το άρθρο 14 παρ. 9.

Τέσσερα είναι τα βασικά σημεία του νόμου για το λεγόμενο «βασικό μετόχο»: α) Η πλήρης ονομαστικοποίηση των μετοχών όχι μόνον στον τομέα των ΜΜΕ, αλλά και των δημοσίων συμβάσεων για τις ελληνικές αλλά και τις αλλοδαπές εταιρείες. β) Ο καθορισμός του ποσοστού που καθιστά ένα μέτοχο «βασικό» στο 1%, αντί του 5% που προέβλεπε ο προηγούμενος νόμος. γ) Η πρόβλεψη ότι κάθε συγγενής είναι εξ ορισμού παρένθετο πρόσωπο, ακόμη και αν είναι ανεξάρτητος από τον ενδιαφερόμενο ή ακόμη και αν είναι προσωπικός ή οικονομικός εχθρός του. δ) Η έ-

ΑΡΘΡΟ
Του ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

κταση των κυρώσεων που οδηγούν πάντα σε απαγόρευση σύναψης ή ακύρωση της σύμβασης, δηλαδή ουσιαστικά σε απαγόρευση συμμετοχής σε κάθε διαγωνιστική διαδικασία.

Κανένα από τα κομβικά αυτά σημεία δεν επιβάλλεται όμως κατά τρόπο αυτόματο, μονόδρομο και μονολιθικό από το Σύνταγμα:

- Το Σύνταγμα προβλέπει ότι πρέπει να καθίστανται γνωστά «το ιδιοκτησιακό καθεστώς, η οικονομική κατάσταση και τα μέσα χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης». Δεν επιβάλλει όμως και μάλιστα άνευ εξαιρέσεων ονομαστικοποίηση των μετοχών σε απόλυτο βάθος για όλες τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

- Το Σύνταγμα προβλέπει την έννοια του «βασικού μετόχου», αλλά δεν λέει ότι το ποσοστό που πρέπει να κατέχει ένας μέτοχος για να θεωρηθεί βασικός είναι μόλις 1%. Τονίστηκε κατ'επανάληψη στην αναθεωρητική Βουλή ότι σημασία έχει το αν κάποιος ασκεί ή όχι τον έλεγχο μιας επιχείρησης.

- Το Σύνταγμα επιβάλλει πράγματα το ασυμβίβαστο της παράλληλης δραστηριότητας στα ΜΜΕ και στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων. Επεκτείνει επίσης το ασυμβίβαστο αυτό και σε περιπτώσεις που χρησιμοποιείται κάποιο παρένθετο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό. Παραπέμπει όμως ρητά και κατηγορηματικά στο νόμο προκειμένου να ρυθμιστούν τα ειδικότερα θέματα και κυρίως οι κυρώσεις που «μπορεί να φτάνουν» μέχρι την ανάκληση της άδειας ραδιοτηλεοπτικού σταθμού ή μέχρι την απαγόρευση σύναψης ή την ακύρωση δημόσιας σύ-

βασης. Αυτή όμως η ακραία κύρωση δεν απαιτείται από το Σύνταγμα να επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση παράβασης, ακόμη και αν αυτή είναι μικρή ή απλώς τυπική.

Ακόμη και αν δεν ασκείται ουσιώδης και πραγματική επιρροή στην έκβαση ενός δημόσιου διαγωνισμού. Μπορεί συνεπώς ο νόμος να κλιμακώσει τις κυρώσεις

στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας και κυρίως να εξειδικεύσει τον τρόπο ελέγχου του βασικού προβλήματος που είναι η άσκηση ή η απόπειρα άσκησης άμεσης ή έμμεσης επιρροής σε συγκεκριμένη διαγωνιστική διαδικασία. Εάν όμως γίνει αυτό, θα καλύπτονται και τα κριτήρια της σχετικής κοινοτικής οδηγίας.

- Το μόνο σημείο του Συντάγματος που κατέστη αντικείμενο αμφισβήτησης με την παραλεμπτική απόφαση του Δ' Τμήματος του ΣτΕ και αναμένεται επ' αυτού να αποφασίσει η Ολομέλεια, σεβόμενη, ελπίζω, τους κανόνες ερμηνείας του Συντάγματος, είναι το αν ένας συγγενής πρέπει να θεωρείται αυτόματα, χωρίς δυνατότητα ανταπόδειξης, παρένθετο πρόσωπο άλλου συγγενή του, ακόμη και αν δεν έχουν καμία οικονομική σχέση ή ακόμη και αν έχουν προσωπική σχέση. Το Σύνταγμα, όπως έχει τονιστεί και στα πρακτικά της αναθεωρητικής Βουλής, θέλει να συλλάβει το φαινόμενο του παρένθετου προσώπου και επικαλείται ως ενδεικτική περίπτωση παρένθετου προσώπου τον συγγενή και κάποιες άλλες ιδιότητες. Εφόσον όμως αυτές οι ιδιότητες αφορούν παρένθετα πρόσωπα. Όπως τονίστηκε χαρακτηριστικά, πρέπει να είναι κάποιος και συγγενής και παρένθετο πρόσωπο. Το παράδοξο είναι ότι ο νόμος για τον «βασικό μέτοχο» ακολουθεί άλλη μέθοδο ερμηνείας του Συντάγματος για τους συγγενείς έως τρίτου βαθμού και άλλη μέθοδο για τους συγγενείς τέταρτου βαθμού, παρ' ό,τι η έννοια του «συγγενή» είναι μία και μόνη. Εφόσον όμως η κυβέρνηση δέχεται ότι το Σύνταγμα επιτρέπει στο νόμο να προβλέψει δυνατότητα ανταπόδειξης για κάποιους συγγενείς, γιατί δεν το επιτρέπει και για τους υπόλοιπους με κλιμάκωση των προϋποθέσεων και των κριτηρίων που μπορεί να είναι πολύ αυστηρά;

Από όλα αυτά γίνεται φανερό ότι η κυβέρνηση δημιούργησε ένα τεράστιο πρόβλημα μόνη της, και εν ψυχρώ, παρερμηνεύοντας το Σύνταγμα και χρεώνοντας στο Σύνταγμα επιλογές του δικού της νόμου. Είναι επίσης φανερό ότι μέσα στο πλαίσιο του άρθρου 14 παρ. 9 μπορούν να βρεθούν όλες οι λύσεις που είναι αναγκαίες προκειμένου και το Σύνταγμα να γίνεται σεβαστό και με το κοινοτικό δίκαιο να μην προκύπτουν προβλήματα. Γιατί συνεπώς η κυβέρνηση εξακολουθεί να δραματοποιεί τις καταστάσεις;

Πρώτον, γιατί είναι αιχμάλωτη των δημαγωγικών εντυπώσεων που θέλησε να δημιουργήσει.

Δεύτερον, γιατί δεν κατανοεί την κοινοτική πραγματικότητα. Και τρίτον, γιατί είναι εμφανές ότι δεν μπορεί να διαχειριστεί πολιτικά κανένα θέμα.

“ Η κυβέρνηση δημιούργησε ένα τεράστιο πρόβλημα χρεώνοντας στο Σύνταγμα επιλογές του δικού της νόμου ”